

Ana Brnardić

Izbor iz zbirke pjesama *Pisaljka nekog mudraca (1998)*, *Valcer zmija (2005)* i *Postanak ptica (2009)*.

Biografija

Ana Brnardić rođena je 1980. u Zagrebu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirala je komparativnu književnost i hrvatski jezik i književnost, a na Muzičkoj akademiji u Zagrebu violinu.

Radila je kao urednica u izdavačkoj kući, a sada radi kao glavna tajnica Hrvatskog društva pisaca.

Objavila je knjige pjesama: *Pisaljka nekog mudraca* (1998), *Valcer zmija* (2005), *Postanak ptica* (2009) i *Hotel cu muzicieni* (izbor pjesama na rumunjskom, Bukurešt, 2009). Za prvu je knjigu nagrađena Goranovom nagradom (1998), Nagradom Grada Siska (1998) i Nagradom Slavić za pjesnički prvijenac (1999), a za drugu Kvirinovom nagradom za mlade pjesnike (2005).

Pjesme su joj prevedene na desetak jezika i objavljene u domaćim i stranim pjesničkim antologijama. Sudjelovala je na više međunarodnih pjesničkih festivala. Osim poezije, objavljuje i kritičke tekstove. S Adrianom Oproiuom prevodi s rumunjskog na hrvatski modernu i suvremenu rumunjsku prozu i poeziju.

Iz zbirke *Postanak ptica* (2009)

AERODROM

U visini listaju se štampane stranice neba.
Dolje carinik traži otisak prsta
pečat rodnog stabalca
na papiru za turističku vizu.

U licu mi sjaji žuti balkanski mjesec.
Zaboravila sam ga ugasiti iznad oceana.

Obitelj pored mene ima više iskustva.
Tužnu pentatoniku skrili su u rukav.
Službeniku podastiru ogromne količine
kalifornijskog osmijeha.

Iza barikade nasmiješeni starci
s frizurama od šećerne vune
pružaju mi ruke i vode me u raj.

BIJEG

Pobjegla sam u Ameriku od golubova,
od stotinu ruku koje su se savijale
hvatale prolaznike u čas suočavanja.

Pobjegla sam pod nebo nisko kao u crkvi
U Ohiju sjela pod lipu
nabubrelu od neispečenih oblaka.

Nedovršen život
predala sam na carini
malenom Vijetnamcu koji me zagrlio
od sreće što sam mu propjevala dvije-tri riječi
na ruskom.

TERORIST

Točno je 18 sati u Minneapolisu.
U dvorani za osumnjičene ja i punašna crnkinja.
Ona unosi „hranu, zmije i insekte“ u SAD.
A ja sam siromašna udavača.
Gospodin Kai gleda me odozdo u oči.
Otvora moju torbu punu miraza.
U njoj se bijeli sumnjivi rukopis.
Želi znati što će mi 200 papira natipkanih na čudnom jeziku.
To je fascinantna rekonstrukcija života
Našega Spasitelja, kažem u sebi.
Drhtim, znojim se.
Prihvaćam ulogu nevjeste-terorista.
Nakon sat vremena otključavaju vrata.
Posvuda miris palmine ulja.
Stopala propadaju do gležnja u aerodromski tapison.
Odbacujem željezne proteze iz domovine i
tonem u ružičastu milost.

RAJ

Sjedim u čekaonici C17 i čekam svoj avion.
Promatram mladu Sissy Spacek
u muškim cipelama i bijelim čarapama.
U daljini iz jednog gomolja raste nekoliko nebodera.
Stabljike Minneapolisa.
Sijedi uvojci oblaka iza staklenog zida.
Izvan ove zgrade nema ljudi.
Samo srne koje pretrčavaju ispod lokalnog
aviona za Dayton.

KUĆA U MIAMISBURGU

Cijele noći kukurikanje zrikavaca.
Nebo se savija oko zemlje.
Bog je familijaran i srdačno tapše
svoje goste.

Krijesnice svijetle 120 wata.

S Julijinog balkona promatram životinje.
Ljudi ovdje ne žive.
Ne žive ni u kućama ni u neboderima.
Spavaju u inicijalima tvrtke,
a zatim od stresa silaze u zemlju
gdje beru izvnmute plodove
s telegrafskih žica.

TAJNA

Sastavila sam grobnu tajnu
da ponekad, krišom, odem živjeti u drugu zemlju
u tuđoj kuhinji gulim češnjak i kuham kavu
odlazim do manastira i palim svijeću
iza plotu sabor breza na gluhom jeziku
lice se podvaja u zrcalu
okruglo i tužno prevlači se zlatnim pojanjem

noću napuštam tijelo, prste, svlačim koru
u hladnoj spavaonici vjetar nas dugom bradom pokriva
ujutro sam mlado drvo posađeno pred kućom
gola kost iz koje postaje dan

PENELOPA

Čekaonica puna produhovljenih glava
filozofskih očiju i frizura
Vitki starci u aktovkama nose gorke rečenice s talogom
Putujemo prema istoku
Drške za koje se hvatamo u aerodromskom autobusu
štapovi su mudraca zabodeni u zemlju
Postajem dio svečane pasije
Moja potraga za nepouzdanom ljubavlju
u ovom zboru tužnih čela dobiva smisao
najveće žrtve
U avionu gasimo plamenje i palimo ugljen
koji nas vodi do odredišta
u domovinu brižljivo prešanu i obećanu u knjigama

RAVNICA

Putnici oprezno sjedaju
na klupe od skaja odlažući kapute boje kupine i suhe trave
Vlak posrće u noć poput slijepog pastira

U kupeu iz uglova suklja mrak koji se hrani bezvoljom
Uskoro ćemo, za pola sata, svi ujednom sljubiti lica uz prozore
u vlasti čudne vjere
da uz vlak, kroz anonimnu šumu
prateći naše osjećaje, čežnje, trče srne, divlje ptice
i bića koja se bude iz stabala

Na znak dirigenta, izmučene utrkom utvara
glave klonu u san

Mekana i crna ravan
dobiva ispupčine na kojima cvatu
noćni električni gradovi.

MEMENTO

Duše, nezacijeljeni limuni.
Tko nam je kriv što naši stanovi
puni listanja i koračanja između soba
teško podnose odlazak.
Cigle se uruše u sebe, u knjige
prsti kojima su maslinasti plodovi
rasli između tipaka
sada silaze u mrak razgrnut ispod zemlje.

TAMNI GLASNIK

stvorio se nasred kamenih stuba
u bijeloj košulji od ljiljana
prstima dvostruko duljim od mojih posegnuo u džepić
pružio mi papir s pjesmom
pobjegao sam od tebe, kaže pjesma, kako bih došao k tebi
potom smo pobjegli od ljudi
u skromnom kafiću naručili tamno pivo
njegov se govor zapisivao u pergament neopisive važnosti
za povijest čovječanstva
pušili smo njegove cigarete
tko sam bila ja? pretvorena u uho
u rijeku koja je u vlastitu trbuhu lovila nepoznate ribe
svijetleće motive upredene u kompliciran govor
tko je bio on? svečana pustinjska ptica
kojoj sam predala u kutiji svoje usne, ramena
jedno prema drugom hodali smo uz jezero
a iznad vode zelene od umora i plave od napete tišine
razapeli su limeni kostur
poput iznimno sustavne istine

MISLI SE ODMARAJU

Misli se odmaraju na predmetima –
teške legnu na hrast, lake na listove lipe –
ili kao mehanizam pisaće mašine pod korom
kucaju

Ljubavnicima odgovara takav način
života, gdje termite prelaze preko neravnina
okorjelih ljubavnih formula

opipati željezna slova
u sljepoočici dragog bića
uhvatiti posljednji od ubrzanih zareza
koji jure poput mrava iz ustiju –
ljubav je hladna i topla

lijena na suncu
zapisana rutinskim rukopisom na posve
nezainteresiranom lišću

MLADA VRANA

Još nisam naučila razgovarati s pticama.
Jedna od njih, mlada vrana
na fotelji sjedi privijena uz svog pratioca.
Gledamo film na TV-u.
Moja leđa davno zakrčljala,
povijena su i bole.
Krila, kao i ostali, držim u relikviji
na najvišem katu stambene katedrale.

Jednog dana kad usvojim jezik svih
pernatih bića,
kad budem zrela da osim kosova i zimovki
prihvatim i vrane,
kad budem dovoljno bijela da mogu progutati munju
bit ću školjka
koja na svoj način spokojno živi s bićima.

LJUBAV STARACA

Događa se da se susretnemo u gradu
u kaputima ukradenim od ptica
u sivim i otajnim mislima
koje se ispisuju suhom iglom po našoj koži
duž prstiju i kralježnice

Događa se da se prepoznamo kao dva starca
sa štapovima i drevnim poslanjem
u gradu kojeg su prerovali snažni osjećaji

Na trgu dogodi se da se poljubimo
jezicima staraca, bez ikakvih kompleksa
dvije ptice pohabana perja
koje se pomoću štapova
spretno šeću po krovovima.

POSTANAK PTICA

Ptice su prvo bile nežive, zlatne.
Oči su im zatim stigle poštom iz morskih dubina,
perje je iz svoga jastuka poslao bog,
kljun je od trnja iz šume

Rodile se jedne zore iz mraka
u tamnoplavom tijelu od rose
i pronašle stan u čovjekovu čelu

KUĆNA ŽIVOTINJA

Polako se krećem uz šuštanje.
Rasklapam novine, kuham kavu,
u glavi nekoliko radiostanica
u trbuhu razuzdana glazba, orgulje,

tipkam za radnim stolom,
a zatim kuham ručak: ribam i posipam

zvoni telefon, kuća osluškuje ušima
iščekuje da poletim i kažem halo

ali ja ostajem sjediti. Osjećam kako u meni
raste iracionalna ljubav
prema životinjama

prelijeva se preko kuhinjskog namještaja
dok perem suđe
unutarnje suze od zelene tinte kaplju

ne može se živjeti s tolikom ljubavlju
u divljoj šumi, otrovnice, flaute i ruke

treba naučiti saditi i plijeviti
i krotiti

pokušati kao običan čovjek
koji podvečer sklapa kapke u kuhinji

jer ovaj dan postaje vječan poput hrasta
i dalje tone i tone
evo samo što ne doseže suprotan kraj

NARICALJKA

Mogla bih cijelo jutro iskašljavati tamne pauke,
tako drage prijatelje nesanice, držače svijeća,
svoja nutarnja bića.

U početku, bog nije pravio razliku: čovjek, riba, kopriva.
Otvorio bi sovine oči i gledao u prozirnu planinu.

Tamna šljiva neba širi se po tijelu.
Glava se okreće oko sunca i upisuje svoju starost
u drvene listove.

JULIJA

bila je noć i ja sam napokon mogla biti
Julija koja je tražila ljubav u lišću i u površini
mora kraj hotela
našla sam nekog mladića
ozbiljnog poput eshatologije, crne kose kao knjiga, bijelog lica
i očiju koje su se obećale onome svijetu
skutрили smo se na hotelskom prozoru i udisali lovor
zatim, kad je otkucalo vino u našim rukama
spustili smo se do mora i vijugali pored njega
ostavivši povijesna tijela dežurnom anđelu
otišli smo u najernju šumu
pronašli tajni prolaz do morskog dna
gdje mi je pokazano kako dirigirati pticama
koje u noći poput plamenja zoblju morski pijesak
u zoru, Julija je nestala iza tamne zavjese
na zidovima su gorjela zlatna slova
koje je daleko sunce slalo utopljenim dušama
dodirujući ih kradom uspela sam se na kat
gdje su se rojili umorni studenti glazbe, mladići
i djevojke, noćne Julije

DUŠINA VLAT

popodne u jedan sviram
rasklapam noge, ruke, vratne kralješke
otrgnem iz zemlje u trбуhu jednu vlat dušine trave
i vrtim je između prstiju

glazbalo je staro i škripi
kao stari hrastovi u šumi koji će se strovaliti
čim neka kratkodlaka životinja pretrči preko
staračkih prstiju
u ponor šumske gluhoće

u sobi se mrači
h-mol ljestvica hrapavom korom
prekriva zidove i strop
oči se vraćaju u dubinu odakle su nikle
kako bi u miru čitale dnevnik
koji u glazbenoj crnici ispisuju nokti hladne kiše

BURNA NOĆ

nakon burne noći u kojoj se bogovi iz mašine
nisu pojavili
zoru čekam pokraj samostana

u dvorištu šeta vrana u sivim hlačama
ispeglanim na crtu

jutro je beznadno tamno
i jedini smisao nalazim u uvjerenju da je uz osobitu pažnju
moguće proučavati jezik
koji jedno drugoga, pomno pazeći na naglaske i duljine,
poučavaju vrana i iza sive ponjave skrivena
večernjača

PUSTINJSKA ABECEDA

Mislim na neke ocvale riječi.
Lako je to, kad sjedim za tuđim radnim stolom,
u njegovu sustavu i ceremonijalnom redu
s vrlo dobrohotnom bustom od ebanovine
koju je otac donio iz afrike
da mu prije spavanja mrmlja pustinjsku abecedu.
Kad god sjednem za ovaj stol, slova se počinju
pisati u zraku
suhom iglom unajmljenih čarobnjaka
duhovi manji od palca trčkaraju iz jednog
u drugi snop papira
penje se sreća iz dna kao vrela pjena mlijeka
Ne smijem nijednom gestom pokazati
koliko sam uzbuđena
jer roditelji sjede poput sufijskih
učenjaka proučavajući govore iz televizora
i neobična gesta mogla bi ih
ubaciti natrag u zabrinuta tijela
samo tiho tiho kao mačak
piši pod nevidljivim plaštom
koji ti je od pustinjskih slova napravio
popodneveni dobri duh

Izbor iz zbirke *Pisaljka nekog mudraca* (1998)

ZIMA: BJELINA ULAZI NA SLJEDEĆOJ STANICI

Danas je siječanj. Domaćinstva mirišu na piljevinu, djeca se zadovoljavaju drvenim pahuljama. Oblaci se grupiraju, vražji dah ih šalje na krovove, dimom se iz dimnjaka sljepljuju. Miriše cimet s Božića. Knjiga Mudrosti otvara se u medenim poljupcima. Ruke dvojice otvaraju se prema jugu. Opet sukljaju ptice iz dimnjaka. Nema mjesta neredu, peremo plahte, ti i ja trljamo ih meke, prašinaste, o obraze. Hajdemo na planinu. Zeleno je preksutra boja koja curi s listova na bijelo njedro. Ručat ćemo dolje, u podnožjevu egzotičnom restoranu. Koračat ćemo ujednačeno, kao braća, dva carska vojnika (vojvoda i njegov dešnjak, faktotum). Putujmo, hajdemo u šumsko, u bregove, niz litice kao dva Isusa Krista.

RASTANAK

Dovraga, gdje su mi naočale?

Katkada ipak treba poći, jer sjeti se familije.

Uzmi šal, čuj, daj ovo majci, i meni će biti ugodnije.

Oh!

Ma ne ljutim se, nu daj da te, da te poljubim, tako:

Obraz ti je sad posvećen poput voća s Gore.

Idi, možeš i ovuda, svjetlost je gušća.

(Ne, samo se ne odvajaj, svaka luč je kratkovjeka)

BROJ, TOČKA, LISTOPADA

A danas je gradu narasla kosa iz neba.
Sučelice starom, potrošenom vozilu, kojeg je trpio
Pogled na most s lijeve obale, grmjele su grane,
podjetinjile. Znaš, dodijalo im je ovo kolebanje
svakog čovjeka koji mrzne duboko promišljajući
svijet ispod umirovljena drveta.

Mislim da smo svi od pergamenta danas bili,
krivo je to vrijeme, ljuštili smo se među sobom,
odljepljivali, vrlo je moguće da nas je samo netko
bio prolistao i položio natrag.

PISALJKA NEKOG MUDRACA

No slušaj! Ovo ti još moram reći.

Vrškom pruta od leda (valjda da se smiri, noć je vodi ucrtala žilje) nebo se tamo gdje pabirči zgusnutu padalinu odvojilo od sama sebe, razvalilo na crni krov. Ostala je od cijepanja prašnjava rupa puna mesa, čovjeka, iskustva.

VERIGE PISMA

Pri pisanju tako tih riječi mehanizam, koji se iz dana u dan profinjuje sam od sebe, udara blagim topotom po sredini mliječne duše.

Ali opet sva tusta uskomešalost ne stane u grafiju po jedinici vremena. Nekad ipak stane u razgovor, škriput disanja, vatricu koja polagano raste, krv joj raste u termometru, plazovi vatreni šiju haljinu ognjenu, plameni prah ražaruje zrak oko usana, zvijezde se raskoričuju i mi vičemo: GLE ZVIJEZDE SU USTVARI TOPLO KESTENJE GLE ONE ZRELOM SU VOĆU NALIK U RUKAMA i onda dugo dugo suze nam peru grijehe naše dok nas srsi prolaze, a riječi se umjesto zvijezda sjaje na nebu, mi se osjećamo prazno kao kora lubenice, utopljeni u posudi nekog ludog nehaja, neke sreće.

PROZOR U PROSTOR

Sjećaš li se, kada si punom šakom sunula kroz neznanu pokoricu, možda od purpura?, u vodu ili protočnost ili mlijeko, a hladni otopljeni okus na jagodicama vrisnuo je na tvoja usta kao da se sastaviše mostovi i užegoše, mrtvim tijelom, prijeteće matice. Tako, a sada se prisjeti kako je taj susret usne i razmrvljenog vremenskog kotača polučio bezvremenski memento, koji te napući prema nutrini, prema žarkoj vlastitoj zagonetki.

ZRCALO

ooo, tko sam
U tako burnom samotnjaštvu
ne čujem da živim

Srećom, tamo je zrcalo.
Premošćujem ga riječima
koje oblik šalju tamnim pastirima
u velikoj glavi
punoj šuma, polja i šumskih ptica
Eno si pružaju ruke
ja i ti

BROJIM JER STRAH ME

Sutradan. Palim svijeću, jer doručkovat ćemo, a sveti je blagdan. Pecivo je teško, nešto je pošlo po zlu, tvoj se glas mijenja u zrcalu. Posvjetljujem nebo, svijeća trpi paperjast vjetrov glas. Slijepa blagovaonica, mir, kao da smo vodenbića. Sivi mrak oplakuje kuhana jaja. Sve da je visibaba, sve da je plameno drvo, perikopa iz legende, sok, a sokovi u sivome ambijentu čudni su i zloslutni, curi, vrije na drvenim kredencima. Imam bijele oči, kada sanjam. Znaš li da je sve postalo tajna?

Čuvam u škatulici maleni predmet. Nekad nahodi moje uho da ga malog slušam, nekad ispod plasta mojeg jezika da ga izgovorim, a da ga svjetlo i glas ne pokvase, da ga ne znaju. Onda me osvit zbližio s kockastom slikom niz prozor u ponor, koji mi zlato uspinje. Meni je srce veliki veliki trzaj, pupajuća punina kada ga gleda u škatulici maleni predmet. A osvit je, rano, kad je put bijela kao kap, kad od cijelog zujnog jutra u prostoriji, postelji i zrcalu vidiš isposnika puža koji je narastao u zasjek na potki između tebe i jutra, a ovo što izgovoriš odslik je svile-priče.

Progutala sam jednog podneva ovu škatulicu, da mi je puž sluzom ne rastvori, boje ne prosiju, riječ ne sasiječe, kiša u oblak ne slije. Progutala, da s mirom živi u obilju tame.

I HODALE KROZ PUSTINJU

Upitala me djevojka: može li se u sebe sazidati toplina? Rekoh joj: ako saviješ dan kao svoje blago, ako povjeruješ svakom štropotcu grane prema vjetru, prema jedru, i pogledaš daleko pogledom sunca, sama će ti toplina izgorjeti u školjci uha, prepoznatoj kao njedro jedrine.

NOĆNI MRAV

Usprave li se noćas mravi, pravit ću se
mrtva u krevetu, samo da ih jedanput krišom
pogledam, I sada vani kiši kao da odgovara
na molitvu i krzno se gusto zeleni po
okućnicama. Ali ja razmišljam o mravu. Ma znam
da mi je on mravljim jezikom ušapnuo noćas nešto.
Ma znam, to je bio on.

Mrav kao da zeleni od kiše poput
čovjeka sa strepnjom, miriši na mahovinu, na čekanje,
a kad izbezumljena smrt sruši se trticom na hladni pločnik,
jaukнут će mrav, stradat
o ubogo drumsko stvorenje.

Ha ništa, zašušte kapi, jedna po jedna:
ne znaš smiju li se

ili je baš čovjek kriv da je jezik siv kad
kiša se kotrlja plazom.

VEČERNJI KVARTET U SINAGOGI

Jučer sam vidjela bijela drvena tijela, koja:
milovana od utamnjenih, samozatajnih lica, koja:
očima nudila različite priče. Rekli su mi da smijem
uvesti duhove koji: pobaučke mirovali pred vratima.

Samo komadić istisnutog vremenskog mlijeka
škripao je hodnikom, al tiše od nezainteresirane
glavice, al tiše od pitoma starca šaptača, al si
stišćući dlanove, puhajući u rebroiz košulje, nitko
ne primijeti moje malo zlo.

KASNO, KASNO, U INTIMU SASVIM MUKLE NOĆI

Nekada pokušam doznati: a kako bi, zapravo, bilo, da ja postanem nova, da ovi gosti, koji mi noć istuku u kremu, nestanu. A odgovara mi Telemah, koji me pozorno slušao: Hodi k meni, mirno hodi. I mi naprosto planemo u orah koji se otkotrlja u pepeo, gorak. Tijesno mi je u tom orahu, vuče me unazad; zabaci glavu, veli mi, da bi mi mogao vrat u kruh izmisliti, u mekani plašt da bi postala tamnožuta, želi me izmisliti. A velim mu: gledaj! ne brzaj suviše, gledaj što ti govorim. A Telemah onda zamjerno učini korak, raspukne orah i odleti. Ah, zrelit ću, ni u šta postati, viknem. Čuje me mjesec.

PRIČA O LJUBAVI

Što je u stvari? Bio se odlomio golem kamen od Kamena sveg kamenja i neko je vrijeme tu prebivao kao turist u bavarskim toplicama. Rekao bi: ne govori, ti grozna bolnička plahto, ti tuđi vonju, ti ulizico i potkradico. I slušala ga je kao klaun, bez inicijative, samo je čula tu i tamo, kao kada pljosne kap u kanalizaciju, kao otkrhak jedan, dva, tri strehe od koje Giuseppe načini tropošće niz kosinu koja je sada uvećala se za matematički zadatak po formuli u lijevak brojem istesan.

Dodirni me, čuh iznenada.
Gdje, svud si plav.
Malo posvuda da zacijelim.
Koterija dva be u sljedeći kvadrant! Vi ćete biti bijeli od sada, naređujem!

Premda sam bila ravna kao daska, tako su svi slatko gugutali, ja sam živjela s kamenom. On je kad bi zatrebalo neka mu samo velim bio spužva da lokve ukrade i sakrije u lub svoje tamnosti.

Jedanput sam bila lokva od glave do pete, voda jedan plus jedan, crvena ptica u jednome oku, ja sam se zaljubila i glavom sam nježno klimala, ali činilo se da se čarobnjak Kameni razbjesnio, jer se moj grozdasti cjelov koji sam ovlaš ognula počeo cijediti.

SMRT

Kad se ljubimo sretan rođendan, želim ti smrt.
Smrt u kolaču bez mlijeka.
Gdje su kupačice, smrt. Crvene bobice, haljine
od smreke, smrt u grmlju. Smrt se u usnama
skuplja dok ne vikne STOP! dok ne stane
na čuđenje svijetu curiti polako kao da ništa nije bilo.
Ajdede smrt u papiru, al u voću, brate, u voću.
Ona mi se nudi pljosnata i mrtva umorna, a
ja mislila smrt je nešto kao vječni pokretač.

U ČAŠI DVA PALCA MJESEČINE

Tko si ti, slovo?

- svečani čipkasti obrub ostarjele anarhije
filozofa-čitača koji mjerikuhačama
zaimačama i zelenim vlatima
dobro znaš da treba raspoznati
starenje u svim

međunarodnim

mjernim

jedinicama

eda bi tvoj nagon, svjetlost svijeeće na
potiljku nedogorio da bi
se žutio duboko u
šumnom kolovratu lune.

SPAVAČ

Nekad sam samo
gust ko papar
što navire mi na trepavice
prije sna među oblinama
postelje po cijelom mom životu koji se natječe
pred san
Koračaju po kišnom putu sitni zvukovi
Isprva odani redu neke zaboravljene rečenice
a onda ponavljani dugo, dugo kao
kad i oko se pali-gasi
u tami
guta finu maglicu noćne sobe
i proguta mōra korake te, i zdrobi ih
u mlijeko svoje

Neki se glas lije u te kao eho
Neki te prst Nepoznatog lijevo-desno iznutra
u noć pretvara.

U JASLAMA RASTE GRIŽNJA SAVJESTI

Molim te prisjetimo se fakture osmijeha,
luba čovjekove radosti.

(Šuteći se oblatiti.)

Nokautom u proljeće, gdje će satiri aulosima
dozvat Pandoru u sveto kolo, gdje su
muhe zauzdane rašljikama, sve kad se
tijesni u vlažni miris, treba rastrgati vid
na komadiće i već spremi u zimmnicu.

Izbor iz zbirke *Valcer zmija* (2005)

KUĆA S DEVET JULIJA KOJE SE SPREMAJU NA POČINAK

Devet je prozora na pročelju morske kuće.

Nikako da poživim ovdje - bih li tada umrla? Da. S limunom u ustima.

Mrzi li me? Hoće me ugristi. Nešto mi trga i uzima, polako.

Do koga ti je stalo, izaberi jednoga.

Pa znam. Znaš i ti. Imaš drukčiji glas.

Da, bio sam na jugu, puno kokosovih potiljaka. Ljepotice. Životi starih školjaka.

Evo, već je ponoć. U snu prilaze strašni razmaženi sinovi.

Kad bih to mogla biti! Ali njihova životna odgovornost! A što žene? Kako cvatu? Što odabirem? Zašto kolebljiv sat pun noćnih lepurica? Noć kao...

I glazba, hrpa glazbe. Sve se pomiješalo. Ona više ne silazi, ne hlapi, ne uzvraća jezikom. Ona se pomiješala s ostalim zmijama. Velika svetica.

Bez brade i zlatne jabuke. Hoda po zemlji u teškim klompama. Moja druga hiromantijska ljubav. Samo znak na kruhu. Pa ću zaspati u sjeni oraha.

Doba velikih rastavljenih vila. Silne pričine u velikoj šalici mlijeka. Volim te zelena kožo. Prostor bijelih. Sutra si zadajem plan: sići u bunar s lepuricama i čučati dok ne naraste orah.

HOTEL S GLAZBENICIMA (I)

Živim u hotelu s pedeset mrtvih klavira
Siromašni studenti nastoje im udahnuti život,
ali se šuplja tijela klavira, boje riječne Smrti,
sudaraju u zraku hodnika
očajnički dozivajući kakvog spasitelja
koji bi ih oslobodio polusmrti šupljih akorda;
da im zarije kolac od ebanovine
u široka leđa,
Studenti kao djevojke sa smrznutim stopalima

HOTEL S GLAZBENICIMA (II)

Studenti prokislih leđa
Njeguju biljke u zakihalim hodnicima
I mrve ih u šalicama za doručak Mozartu pridignutom iz
klavirskog lijesa
Iza leđa hotela
Noću u zemlju skrivaju mokre bisere
Ili gruševine sunca što im je danju padalo u sobu na pramac
klavira.

DNO MORA

Sad sam u srcu svoje želje. Treba htjeti najviše. Nemam više nečega što je nepovratno nestalo. Postala sam obična, poput crvenog u lubenici. Veliki morski sustav. Kao čahure polegle po dnu mora koje su ispod traženja plodova i školjaka. Jedan je pjesnik pisao o svemu tome. Profesor na sveučilištu pričao je o dnu barke koje je nevidljivo: ono koje stalno gleda u dubinu mora ili nadgleda tirkizno kamenje u luci.

Sloboda: ako se osjeti njezino nedostajanje treba nježno pomaknuti prstima: zrak je prostrujao, nešto se promijenilo na površini čahure dagnje. Nešto bitno: uvijek tu, u brazgotini sa strane. Uvijek. Nekada kad puše vjetar, ili kad čujes silazak prozirnih stopala...

VALCER ZMIJA

Strast poput stabla, obrnuto od kiše.

Što je neprestan život?

Muzika.

Život nisu dosadna slova i umišljen nos koji ih piše. Život život život život: strast koju zlost zaustavlja, a kad bi se izostavila ograda od drveta, ona bi šibala poput vjetra. Tajanstvene zelene haljine. Šššš. Oblak poput igračice. Dvořák i Šostakovič.

Rast. Iz zemlje u nebo. Strast je zaustavljena u snopu zmija koje muzika rasplesuje u nebo, Bog im skida vjetrom košulje. Zmije se migolje. Plešu na malo vatre. Rožići im rastu, košulje se raspadaju. Silaze rastavljene noge i još dvije zmije pužu, pa se i one okrilate: nastave ples u daleku oluju.

VIOLINA

1.

pastuh, bista, kremen, visina, visoka biblioteka v nebesih
Dolje komešava šuma, simpatične zmije, trave i bose noge.

2.

List u kojem se živi ima toplu zelenkastu peć
koja kroz jednu žilu suklja suhi dimski trag.
Popet ću se ljestvama do ionosfere gdje je
Mir-Nemir, za stolom, veliko suho lice
stare vještice, čajnik koji nemoj dirati, prevruć je.

3.

Bobica: crvena i ljubičasta.
Crvenih je puno više i one su gorke,
a ljubičaste su slatke i tople.

4.

Muški glasovi koji se kreću po tonovima koralna, po štakama ne još
zapadne harmonije, opisali su silazak u noćnu burad. Miran i tih
kao strah od zazibane površine glas muža melodijom nuka tišinu
da kao mudrac pokaže gdje je Božić skrio žutu jabuku. Onda, u
dubini niše u crnim ciglama pucne iskra. I to je sve. Gdje je
(njegovo) božanstvo?

ZIMSKI SAN

Kada je dan siv kao jesen ili kao dno prastare zdjele, naiđe noć-zeleni biser.

Starac mi u selu pruži ogledalce za par novčića. U torbi nosi vraga. Željezni okvir ogledala propleten surom nerazumljivom molitvom s brda. Zrcalo se razbija, ostaje planina koja se uvila u orahe i zleguke oči hitrih starica-biljarica. Sad mi nude rječnik babajaginih riječi. Slične su formulicama, ali trenutne i hitre kao metak. Rečenice od crnog paperja koje se raspiruju po nebu pri večeri. Skorojevičke. Nema druge, pođi spavati. Božić je tu posvud da te uspava baldahinom iznad umornog tijela. Orah, da te utopli. Zatim sve guta noć, polako, poslije stote ovce.

KUC KUC

Nema riječi za sreću kad sam sama u kući. Ta sreća je neizmijerna. Mrzim uljeze, smiješna tijela, duge jezike. Kad se ljudi obuku u bijelo. Ispod sljepila morskog praha, sivog oljuštenog bisera, moguće su iznenadne vile, vještice. Kad zure kroz prozor u nebo koje poprima tamnije jezike i počne kiša ili nesаница.

Slušam puku tamnonoćnu glazbu. Male dvooke djevojke koje bacaju prste u zrak. Julijinu puku melodiju. Nježnu kao milovanje mačke. Tankoćutnu. Sklizava joj ogrtač, pa joj po tijelu pada prašina s neba i planeta. Kad bi to Julija znala! Ne zanima ju. Njezin je jezik sklupčan i zavjetovan.

MOJ DVORAC U KORI DRVETA

Egoizam ukućenosti: kad si u sobama svoje kuće nosiš kraljsku krunu i nagoni mjehurasto izbijaju. Kuća čuva. Sjedneš za knjigom, a iz nje (umjesto da se TI taložiš u slova) iskakuju mravi i napreduju tvojim trupom. Da sam barem knjižnica!

U kući ne možeš izbjeći sebičnosti. Sve je pokoženo tvojom dermom. Zima vani pripušta malo cakline, bjeline i negativne glazbe kroz staklo u toplu dlakavu sobu. Čaj se puši. Kralježnica je u kutiju pospremljena. Knjiga prede, a lijeni čuvar-anđeo gosti se kokos-kockama.

Što hoće onda bijesni ljudi grada, ulica i atrija? Licima raširenim u bjesove mole malo ljubavi, u šaku umrvljen poljubac, tajni znak. A nekolicina ih je skupila lice u suhu smokvu, takvi moraju prvo proći tečaj za odvikavanje.

RUŽNA

Jutros sam ružna.

Kosti su se sakrile pod žensku oblinu. Poput krave sam. Ali ne nedužna – siva sam od potihog ruganja. Riječi koje se odlamaju od sitnica (predajem im previše pažnje) ponovno se kupe na hrpu organskih neprijatelja. Na radiju čujem svoje ime na popisu za strijeljanje, i smjesta odahnem – neću morati posezati za nožem, gledati svoju plijesnastu krv. Drago mi je, kravo. Tvoju tužnu buku za mjesecom prodat ću lokalnim novinama, ako što mogu s tim. Ostavština je za spaliti, sve same gluposti neštetne za zrak. Prijatelj je otišao svojim svemirskim brodom, otpratila sam ga iglastim poljupcem. Roditeljima raste sijeda brada i slatko od ruža na jezicima. Sestra se subotom svlači u zmiju i spava pod krevetom. Jel dosta? Smijem li sada otići? Hajde, do viđenja.

VIŠNJI BOG NA NEBI

Bog, Bog, Bog. I ne otvaraju se vrata Tvoga Veličanstva. Spakiran u Knjigu s Crnim korama, suh i zajedljiv, ne omagluj mi kožu. Evo ti, ne treba mi. Bog; B, o, g, bi li me ogrnuo? Ganuo me? Koja se Moć usudila tako naprasno provaliti u Bedeme?, pretvara te u Noć kao rak. K meni, meni dođi na običan čaj. U kući se izuvamo, skidamo suvišan veš, pripitomljujemo rječnik i napokon, volimo se. Dođi k meni.

KUTIJA OD EBANOVINE

Kako bi bilo dobro okrenuti natrag kazaljke neumoljive ure, zaći u svijet kutije od ebanovine...

Kutija od ebanovine, B. Belan

Dakle, o prostorijama u koje ulazim da obraz naslonim na njihove kišne zidove i bijele strugotine i vapnene otiske duhova: soba nije soba nego vlaga – možda je nalik raspoloženju paprati. Šuma nije šuma nego hladne noge koje cupkaju u mjestu. Jedva se vide bijela stopala između zidova kojima se šumin jezik ograđuje od ljudskog. Napokon, grad nije grad nego mrtva sova koja susjede s krova promatra.

NEGDJE JE KRUNJEN KRALJ

Negdje je krunjen kralj.

Narod mu pjeva narodnu pjesmu: mirišu bijelo leđa ribe.

Sluškinje, pustopašne ljubavnice.

U koritu oraha uspavljujem mu petero sinova.

Ja sam majka. Sinovi su posuti riđim pahuljama.

Trbuh mi opet raste punjen kišama i trulim jabukama.

Kralj oblijeće odaje.

Čekam pticu koja u ponoć slijeće na krov.

Na kopno tvog oka slijeće prvi čovjek u svemiru. Nosi ti dar. Šalicu mlijeka.

Vrijeme je da zaspeš, majko.

KOSTUR SPAVAČA

Htjela bih Sve kao u snu:
potpun stan sa sobama
u dvorcu – nalik jedna
drugoј kao nokti. U svakoj
zaspali vampiri otvorenih
ustiju. Na prstima moram
hodati – ali nezadovoljna
sam: zgrada ima obilje soba.
Puno spavača otvorenih ustiju.

SVJETLOST-LUTALICA

Ima toliko stvari o kojima treba pričati.
Dodirnuti kupolu glavom. Spaliti kosu i
od tada hodati poput vješca ulicama
samoće i mrvica mjeseca.

Ukopan u strah gurnuti glavu u tunel
pun nečeg otajnog. Glas stranca-pjevača.

SIESTA U GRADU OD KAMENA

To nešto od čega jedva mogu disati su žene u crnome koje slijepo uđu u trbuh. Unutra je crn mrak, pa pale kojekakve lampice. Lice sivo kao pokojna koža, a haljine šušte i mirišu po deterdžentu. Sjednu za stolić i jedna kuha kavu na kuhalu. Ostale žmire. EEEj, tamo! Najcrnje od svega, dragi moj dopisniče, jest što neće govoriti. I kad bih bar jednoj zavirila u lice kojem se bliži zavinut prst, preko njega kao slučajno pada plašt rupca. EEEj, tamo dolje.

FANTOM

O Njemu, dok se ne govori, pronalaze se slučajni tragovi. Poput mene, za koju nitko ne zna gdje živi, ljudi se presvlače u titrave četveronožne životinje koje noću opipavaju trave. Uspije ga se zazvati: on odgovara glasom nimalo bezopasne životinje. Ili došeće u tijelu debele crnkinje čiji jezik ne razumijem. A tad je već vrijeme za spavanje, pa se gase lampe i tiho pospremaju šalice. Ne, o Njemu nismo ništa doznali. Spavamo kao naslagani suharci. Ali, nije li on taj koji ne želi otkrivati dio po dio mene – koji želi da mu moje lice ostaje zauvijek tajno i zabranjeno? Nije li on odbio šalicu čaja kad sam ga već gotovo poduhvatila za ruku, a on plahijega pogleda od srndaća, prstom mi nacrtao mali lakunoc? U zraku je ostao dah nečega, krilce i latica nekog godišnjeg doba koje je živjelo u njemu. A poslije smo, kao dva različita stabla ili jezera, spavali u svojim različitim drvenim školjkama, u čamcima koji su zaplovili. No, to je bilo davno. Viđali smo se poslije, rukovali, nikada poljubili, doručkovali, popili vina.

SANJAR

Događa se to u tamama grada. Promatram je ležeći na krevetu. Ona je negdje iznad, u šiljku tavana gdje je Zeleni Pauk. Između dva gruba svijeta, izmiče se mojem pogledu, a ja je želim opaziti cijelu, od cipela do kose. Ne ide, jer opet tonem u nepoznat san koji se odvija u dubokom jezeru s neprivlačnim ribama. Otiskujem se, jedva, svom silom svijesti, hvatam udicu koja će me vratiti površini i dovesti me k biću koje želim imati. Otvara se kovčeg sa strane – povješani šišmiši, ne, to je snop crne kose koja je rastrta unutra. Želim je imati cijelu! Ali kovčeg nestaje prije nego moja kamera slabih baterija dohvati total. Mjehur se rastvara pred mojim očima, neka riba prolila je crnilo koje me vraća početku. Opet ka užasnom dnu na kojem počiva drugi grad opskurnog imena po čijim bih ulicama trebala šetati. Trebala bih moći u štikle uvući peraju. Treba bježati, jer me gone. Tamama se prevlače lice koje se suzuju sve do mog nosa. Lampu sam ispustila u trenu kad je njeno lice trebalo osvijetliti. Da smo se susrele, san bi završio na iglama sreće. U stvarnost bi se zavukle te igle. Ali dok sam tako razrivala novi gusto-crni san, počelo je već buđenje kao minimalno svjetlo u mulju. Počeo se rastvarati sitan kukurijek. Naslonio se glavicom na moje čelo. Otvorila sam oči.

ZARUČNICI

U četiri sata stigli su prinčevi – tako ću ih zvati. Obojica su daleko, daleko životom svojega duha od mene. Nastojim im se približiti koliko mogu. Izgledaju poput zaručnika.

Jedan ima duh sličan mojem, primjećujem. Drugi se nadovezuje na prvog nekom neobičnom sponom, zapravo ljubavničkom – a skrivenom u svojoj sramežljivosti. Vrlo su mladi i plahi. U mom pogledu traže iskru simpatije, sviđa im se red stvari u sobi kojima je odano poštovanje i priznata plemenitost. Melankolični princ ustaje da skuha crni čaj.

U sobi kruži nevidljiva posluga.

Mladić koji ovdje stoluje zove se Bijeli Car. Poput drevnih vladara, on odlučuje pobijediti, i niti jednoj ptici u vrtu pružiti imalo naslade. Pretvara se u golemog promatrača – čini se kao da lebdi nad stropom – to me smeta ali mi i godi. Prinčevi, posve obuzeti zasebnim viđenjem stvari, i samozadovoljni zbog svoje ljepote, ništa ne primjećuju.

I jer on to naređuje, otvara se bunar želja oko kojega se skupljamo, ne znajući ništa jedni o drugima. Dva princa, Bijeli Car i ja, skutrena u ljusku.

Primiče mi se jedan od zaručnika. Pokreti su mu još raspršeni i neozbiljni. Prsti poput gladnih paukova zahvaćaju uho šalice. Nevidljiv plašt pada mu preko leđa. Ne sviđa mi se njegova druga narav koja mu zbog straha od oca priječi da se umiri, da sjedne na tron, i da se zaljubi u ženu.

A odakle ta ljubav koja nam svima raste iz leđa kao endem? Uvjeren sam da su bila krila na trenutak. I Bijeli Car najednom pušta da mu smijeh nekontrolirano suklja iz grla.

IZLAZAK IZ BIJELE KUĆE

Svijet se nastavlja tako da se stvari kaleme jedne na druge. Staro porušeno pristanište bolesnog betonskog mesa na sebe privlači tihe bijele leptirice koje iscjeljuju to biće dodirima svojih eterskih stopala. Svijet se pokreće, izlazi iz tijela da bi dodirnuo nekog drugog. Leptiri bijelim cvjetovima ljube nepodnošljivu bol betonskog čovjeka kojega su svi živi ljudi napustili. More je ipak drukčiji napitak. Golemim dojčkama hrani podzemne stvorove koji pak nastavljaju svijet prašinom svojih nevidljivih stopala. Ptice kruže iznad ukletog zaljeva. Njihov svijet u slanoj prozirnoj kugli kotrlja se po nebu i raspršuje o kristale (koje ne vidimo golim okom) - ptice su u odnosu s gornjim morima i obalama, one ne vide razoreno pristanište i ne poznaju jezik leptira. One umiru na kopnima različitih zvijezda o koje pljuska more (nevidljivo golim okom). Ali još im moram pronaći svrhu.